

Hjärtstartare räddar liv – men används inte

Publicerad 2013-07-27 06:00

Foto: Anna-Lena Mattsson Ulf Sterler (th) kan tacka Maria Gustafsson och Ninip Kino för att han lever. De gjorde hjärt-lungräddning på honom när han drabbades av hjärtstopp.

Nu ska hjärtstartare krävas på alla platser med stora folksamlingar, enligt ett nytt lagförslag. – Men problemet är att de hjärtstartare som finns inte används, säger hjärtsjuk- sköterskan David Fredman.

I USA finns nationella lagar om att hjärtstartare ska finnas i federala byggnader och på kommunala platser. I Sverige placeras hjärtstartarna slumpmässigt och efter beslut av det företag som köpt in dem.

Nu vill riksdagen ändra på det. Hjärtstartare ska vara lika vanligt som brandsläckare, och finnas i alla miljöer där många människor vistas, som i kollektivtrafiken.

Regeringen ska nu titta på möjligheten att lagstifta om kravet. Men problemet är inte att det finns för få hjärtstartare utan att de som väl finns inte används, enligt David Fredman, sjuksköterska på Kardiologkliniken på Södersjukhuset och projektledare för frivilliga sms-livräddare i Stockholm.

– När vi tittat på var hjärtstoppen inträffat ser vi att det ofta funnits hjärtstartare i närheten som inte använts vid tillfället. På samma sätt som man visar nödutgång borde man tydligt skylta om var närmaste hjärtstartare finns, säger han.

BARA 7–11 PROCENT ÖVERLEVER HJÄRTSTOPP

I Sverige drabbas omkring 10 000 personer per år av hjärtstopp utanför sjukhus. Endast mellan 7 och 11 procent av dem överlever.

I Stockholm får 55 procent av dem som drabbas av hjärtstopp hjärtlungräddning innan ambulansen kommer. Motsvarande siffra för riket är 68 procent.

I Sverige finns totalt 6 600 hjärtstartare. En hjärtstartare, eller defibrillator, ger elstötar för att få hjärtat att slå.

Hjärtstopp är ett dödligt tillstånd. Varje minut utan insatser minskar chansen till överlevnad med 10 procent.

En person som får hjärtstopp blir medvetslös inom 10–20 sekunder och slutar därefter att andas.

Av dem som får hjärtstopp utanför sjukhus i Sverige överlever endast omkring 10 procent. Ulf Sterler, 49 år, är en av dem. Han drabbades av hjärtstopp under sonens fotbollsmatch på Bårsta IP i Södertälje en varm dag i slutet av juni i år.

Mitt under matchen föll Ulf Sterler ihop och blev liggande på marken. Folk samlades kring honom och ropade på hjälp. Ninip Kino, ordförande i Assyriska FF, sprang fram till Ulf och märkte att han inte andades. Ninip satte i gång hjärt-lungräddning, som han gått kurs i för ett tiotal år sedan.

– Jag mindes hur man gjorde. Men många stod handfallna och chockade. Och när någon sprang till närmaste restaurang för att söka hjärtstartare fanns ingen sådan på plats, berättar han.

Maria Gustafsson, vars son spelade i andra laget, är sjuksköterska och kom till Ninips hjälp. Tillsammans turades de om att ge Ulf hjärtlungräddning under den halvtimme det tog innan räddningstjänst var på plats med hjärtstartare och syrgas. En ambulanshelikopter förde sedan Ulf till sjukhuset.

När Ulf Sterler vaknade upp något dygn senare mindes han ingenting av händelsen. Men då han fick höra vad som inträffat kontaktade han sina livräddare, som han inte kände sedan tidigare.

– De här två är mina hjältar, säger Ulf Sterler och ger Maria och Ninip tacksamma blickar ute på idrottsplatsens gräsplan i Södertälje, där de möts igen.

Att många blir paralyserade då någon får hjärtstopp tror Maria Gustafsson beror på att de är rädda att göra fel. Men att göra något, även om man gör fel, är alltid bättre än att inte göra något alls vid hjärtstopp, betonar David Fredman:

– Att bryta ett revben är värt det om man räddar personens liv.

Ebba Blume

ebba.blume@dn.se

En vanlig orsak till plötsligt hjärtstopp är hjärt- och kärlsjukdomar.

Den syrebrist som uppstår vid hjärtstopp kan rubba hjärnans minnesfunktion. En längre periods syrebrist kan ge så svåra hjärnskador att patienten dör.

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.